

Monumentnummer*: 531774

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 28 november 2014
Kadaster deel/nr 82972/58

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Acquoy West Betuwe Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Acquoy Fort bij Asperen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Beesd L 1163

Omschrijving**

Cluster 67.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

CONTRESCARP, WAARIN REMISE, BUSKRUIT- EN PROJECTIELENMAGAZIJN EN VULPLAATS als onderdeel van een rond het midden van de 19de eeuw gebouwd klein, met aardwerken versterkt fort ter verdediging van inundatiewerken en van het rivieracces van de Linge. Toen in de jaren '60 en '70 van de 19de eeuw de kracht en de trefzekerheid van het geschut toenamen, waren in het bijzonder de torens van de forten al gauw niet meer bestand tegen het geweld. Er werden twee oplossingen toegepast: de hoogte van een aantal torens werd teruggebracht, wat ze als doelwit niet alleen minder zichtbaar, maar ook minder kwetsbaar maakte. Hiernaast zijn in een aantal gevallen gedeeltelijk rondom de torens contrescarps of contrescarpgalerijen aangelegd. Bij het Fort bij Asperen is gekozen voor een tegen de oostzijde van de toren gelegd aarden talud of contrescarp. Zo'n contrescarp bestaat uit een zware, metershoge gronddekking, die als bescherming tegen vijandelijk artillerievuur diende en de torens weer 'bomvrij' maakte. Het aanbrengen van aarddekkingen was een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan -

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van bomvrije gebouwen gesproken wanneer ze bestand te zijn werden geacht tegen een van tevoren bepaald aantal inslagen van zwaar kaliber. Vaak zijn in de contrescarps functionele ruimten uitgespaard.

Omschrijving

CONTRESCARP, WAARIN REMISE, BUSKRUIT- EN PROJECTIELENMAGAZIJN EN VULPLAATS als uitbreiding van het Fort bij Asperen, uitgevoerd in de jaren circa 1879-1880. De contrescarp van het Fort bij Asperen ligt, ongeveer half rondgaande, tegen de oostzijde van de toren en is aan de basis omstreeks 15 m breed. Aan de buitenzijde is de contrescarp gedekt door een circa zes meter dikke, hellende aardlaag. Het min of meer rechthoekig trapeziumvormige profiel van de contrescarp laat zich aan de beide bakstenen, kopse gevels of keermuren van de aardwerken goed herkennen. In de gevels zijn boogvormige toegangen aangebracht naar de erachter gelegen functionele ruimten. Boven de toegang in het linkse deel een sluitsteen met het jaar 1880. De contrescarp bevat remises met hieronder buskruit- en projectielenmagazijnen en een vulplaats.

Waardering

CONTRESCARP, WAARIN REMISE, BUSKRUIT- EN PROJECTIELENMAGAZIJN EN VULPLAATS is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1880, namelijk een voorbeeld van een contrescarp aan een toren op een fort.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is zeldzaam en representatief omdat er niet veel contrescarpen tegen torens op forten zijn gebouwd en bewaard.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat talrijke kenmerkende onderdelen in exterieur en interieur behouden en herkenbaar zijn gebleven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument